

ZAKON O DOPOLNITVI ZAKONA O KMETIJSKIH ZEMLJIŠČIH

PREDLOG

EVA: 2026-2330-0091

I. UVOD

1. Ocena stanja in razlogi za sprejetje predloga zakona

Kmetijski sektor se v zadnjih letih vse pogostejše sooča z nepredvidenimi kriznimi okoliščinami kot so geopolitične napetosti ali uničujoče podnebne spremembe, ki prinašajo izrazita tržna nihanja in povzročajo resne motnje v poslovanju kmetijskih gospodarstev oziroma v gospodarski dejavnosti pridelave, prireje in predelave.

Obstoječi pravni okvir v 45. členu Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 100/25) pri nastopu resnih motenj v poslovanju omogoča vzpostavitev prožnega in odzivnega mehanizma pomoči države za kmetijski sektor. Gre za ukrep kmetijske politike. Pomoč se nameni v primerih, ko nastanejo okoliščine brez krivdnega ravnanja upravičenca. Pomoč se lahko dodeli le v skladu s pravnimi akti EU, kar pomeni, da se mora pri oblikovanju konkretnih ukrepov upoštevati pravni okvir EU, vključno s pravili o državnih pomočeh, uredbami o kriznih intervencijah in omejitvah glede dopustne intenzivnosti pomoči. Upravičenci do tovrstne pomoči so nosilci kmetijskih gospodarstev, čebelarji ter fizične in pravne osebe, ki se ukvarjajo z gospodarsko dejavnostjo pridelave, prireje in predelave. S podzakonskim aktom, ki ga sprejme vlada se podrobneje predpiše vrsto ukrepov, upravičence, pogoje, postopke, finančna sredstva in način izračuna pomoči, lahko pa se tudi določi izdaja odločbe na podlagi podatkov iz uradnih evidenc, podrobnejši pogoji oziroma merila ali kontrolni sistem oziroma upravne sankcije. Zakon eksplicitno določa pogoje, zaradi katerih vlagatelj ni upravičen do prejema pomoči.

Glavni razlog za sprejem predloga zakona o dopolnitvi Zakona o kmetijskih zemljiščih (v nadaljnjem besedilu: predlog zakona) je vzpostavitev bolj prožnega in odzivnega mehanizma pomoči države na način, da se lahko zbrana sredstva iz odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč namenijo tudi v ta namen. Po sedanji ureditvi ni možnosti, da bi lahko sredstva iz naslova odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč predstavljala vir za takojšnjo ukrepanje za ublažitev posledic resnih motenj v poslovanju.

Predlog zakona zasleduje cilje Zakona o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 71/11 – uradno prečiščeno besedilo, 58/12, 27/16, 27/17 – ZKme-1D, 79/17, 44/22, 78/23 – ZUNPEOVE in 100/25; v nadaljnjem besedilu: ZKZ), saj pomoč države v času resnih motenj poslovanja prispeva k ohranitvi kmetijske dejavnosti. Aktivna kmetijska dejavnost ohranja obdelavo kmetijskih zemljišč, krajino in razvoj podeželja.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilj predloga zakona je vzpostavitev bolj prožnega in odzivnega mehanizma pomoči države zaradi resne motnje v poslovanju, v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo.

Merilo, po katerem se bo izvajalo vrednotenje učinkov, bo višina izplačil letno.

2.2 Načela

Predlog zakona temelji na načelu hitre in prožne odzivnosti države v primeru kriznih situacij ter načelu ohranjanja kmetijske dejavnosti oziroma stabilizacije sektorja, ki v državi predstavlja enega od ključnih strateških resorjev in prispeva k zagotavljanju prehranske varnosti v Sloveniji.

2.3 Poglavitne rešitve

Širitev namena porabe finančnih sredstev s predlogom zakona omogoča porabo namenskih sredstev za krizne ukrepe, pri čemer se dodatno ne obremenjuje integralnih proračunskih sredstev.

3. Ocena finančnih posledic predloga zakona za državni proračun in druga javna finančna sredstva

- **Predpis ima učinek na blagajne javnega financiranja (državni proračun, občinski proračuni ter pokojninska in zdravstvena blagajna) oziroma drugih subjektov javnega sektorja.**

Predlog dopolnitve 3.h člena ZKZ širi namen porabe finančnih sredstev iz naslova odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč, in sicer na ukrep pomoč zaradi resne motnje v poslovanju (krizne okoliščine in drugi nepredvideni dogodki) v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo, pri čemer gre za ukrep kmetijske politike.

Za namen pomoči zaradi resne motnje v poslovanju je predvideno povečanje odhodkov državnega proračuna iz naslova odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč v višini 5,4 milijona eurov za leto 2026 in nato v višini do 1,5 milijona eurov letno v nadaljnjih letih 2027, 2028 in 2029.

Odškodnina zaradi spremembe namembnosti se v skladu z ZKZ, odmerja v postopku pridobitve gradbenega dovoljenja za objekt, katerega tlorisna površina ali del tlorisne površine leži na kmetijskem zemljišču, ki ima boniteto več kot 35. Višina odškodnine se odmeri glede na tloris objekta in boniteto kmetijskega zemljišča.

Obseg in dinamika dejanskih izplačil za namen ukrepa pomoč zaradi resne motnje v poslovanju bodo odvisni od nastanka resnih motenj v poslovanju ter vrste ukrepov pomoči, ki bodo predpisani v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo.

Predlog zakona nima posledic za druga javna finančna sredstva.

4. Navedba, da so sredstva za izvajanje zakona v državnem proračunu zagotovljena, če predlog zakona predvideva porabo proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet

Za izvajanje zakona bodo sredstva zagotovljena z rebalansom 2026 pri proračunskemu uporabniku 2330 - Ministrstvo za kmetijstvo, na projektu številka 2330-25-0014.

5. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih in prilagojenosti predlagane ureditve pravu Evropske unije

5.1 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Drugi pravni sistemi niso bili predmet proučevanja.

5.2 Prikaz ureditve v pravnem redu Evropske unije

Predlog ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

5.3 Prikaz ureditve v posameznih državah članicah Evropske unije

Avstrija

Avstrijski Zakon o upravljanju oskrbe s hrano zagotavlja pravni okvir za vrsto ukrepov, namenjenih zagotavljanju zadostne oskrbe s hrano avstrijskemu prebivalstvu ter zagotavljanju neprekinjene proizvodnje in distribucije hrane. Zvezno ministrstvo za kmetijstvo ima pooblastila za izvajanje ukrepov v času kriznih situacij. Specifični ukrepi, ki se izvajajo, so odvisni od narave in resnosti situacije. Dodatno je ustanovljen Zvezni usmerjevalni odbor, ki predstavlja organ, sestavljen iz predstavnikov zveznih ministrstev, zveznih dežel, občin, socialnih partnerjev, Agrarmarkta Avstrija in političnih strank, zastopanih v Narodnem svetu.

Odbor je bil ustanovljen za pregled osnutkov predpisov, svetovanje o drugih izvedbenih ukrepih in izdajo priporočil za zaščito avstrijske prehranske oskrbe s preventivnimi ukrepi.

Hrvaška

Hrvaški Zakon o kmetijstvu predstavlja krovni okvir za izvajanje ukrepov kmetijske politike. Sistem ukrepov v kmetijstvu v primeru naravnih nesreč pa dopolnjuje Zakon o ublažitvi in odpravi posledic naravnih nesreč, ki določa postopke ocenjevanja škode, razglasitev nesreče ter dodeljevanje finančnih sredstev iz državnega proračuna za povračilo škode kmetom. Za operativno spremljanje stanja na trgu in preskrbe s hrano skrbi hrvaško Ministrstvo za kmetijstvo v sodelovanju s hrvaško kmetijsko-gozdarsko zbornico ter državnimi blagovnimi rezervami, ki skrbijo za strateške zaloge hrane in surovin ob izrednih dogodkih. Finančna sredstva zagotavljajo iz državnega proračuna, donacij in sredstev Evropske unije.

Nemčija

Nemški krovni Zakon o kmetijstvu določa cilj zagotavljanja stabilnosti sektorja. Operativno se krizni ukrepi in strukturna prilagajanja izvajajo prek zvezno-deželne mehanizma. Ob večjih motnjah na trgu ali krizah se prek tega okvira kmetijskim gospodarstvom zagotovijo izredne likvidnostne pomoči, ugodna premostitvena posojila ali nepovratna sredstva. Za operativno spremljanje stanja na trgu, analizo podatkov in izvajanje kriznih ukrepov je pristojna Zvezna agencija za kmetijstvo in prehrano. Zvezna vlada v sodelovanju z Zvezno kmetijsko banko ob kriznih dogodkih aktivira tudi posebne ugodne finančne programe za premostitev likvidnostnih težav kmetov.

6. Presoja posledic

6.1 Presoja administrativnih posledic

Predlog nima administrativnih posledic.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki

Predlog nima posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo

Predlog nima posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje

Predlog nima posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

a) Predpis ima posledice za druga področja.

Sprejem zakona bo prinesel pozitivne posledice za zagotavljanje prožnosti in odzivnosti pomoči države za kmetijski sektor v primeru kriznih okoliščin ali drugih nepredvidenih dogodkov.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

Novela zakona bo po potrebi ustrezno predstavljena strokovni in drugi zainteresirani javnosti. Spremljanje izvajanja novele zakona je v pristojnosti Ministrstva za kmetijstvo.

7. Prikaz sodelovanja javnosti

Gradivo je bilo predmet sodelovanja z javnostjo.

Datum objave na portalu eDemokracija:
11. 9. 2026

Na gradivo so bila podana mnenja, predlogi in pripombe.

V razpravo vključeni subjekti:
Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Obrazložitev upoštevanja mnenj, predlogov in pripomb v razpravo vključenih subjektov:
Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je podala odziv, s katerim ni predlagala sprememb, je pa izpostavila predlog, da se pri nadaljnjem načrtovanju porabe teh sredstev v prihodnje ohrani ustrezno ravnotežje med kriznim financiranjem in dolgoročnimi vlaganji v kmetijska zemljišča.

Poročilo o sodelovanju z javnostjo:
V času javne obravnave je prispel en dopis s strani Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije.

8. Zunanji strokovnjak oziroma pravna oseba, ki je sodelovala pri pripravi predloga zakona

- Pri pripravi predpisa ni sodeloval zunanji strokovnjak oziroma pravna oseba.

9. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- Janez Cigler Kralj, minister,
- Mojca Erjavec, državna sekretarka,
- Andrej Hafner, v. d. generalnega direktorja Direktorata za kmetijstvo,
- Leon Ravnikar, Direktorat za kmetijstvo,
- Nina Tomec, Direktorat za kmetijstvo.

II. BESEDILO ČLENOV

Zakon o dopolnitvi Zakona o kmetijskih zemljiščih

1. člen

V Zakonu o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 71/11 – uradno prečiščeno besedilo, 58/12, 27/16, 27/17 – ZKme-1D, 79/17, 44/22, 78/23 – ZUNPEOVE in 100/25) se v 3.h členu v drugem odstavku v četrti alineji za podpičjem črta beseda »in«.

V peti alineji se na koncu alineje pika nadomesti s podpičjem in doda beseda »in«.

Za peto alinejo se doda nova, šesta alineja, ki se glasi:
»– pomoči zaradi resne motnje v poslovanju v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo.«.

KONČNA DOLOČBA

2. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Kmetijski sektor se v zadnjih letih vse pogostejše sooča z nepredvidenimi kriznimi okoliščinami kot so geopolitične napetosti ali uničujoče podnebne spremembe, ki prinašajo izrazita tržna nihanja in povzročajo resne motnje v poslovanju kmetijskih gospodarstev oziroma v gospodarski dejavnosti pridelave, prireje in predelave. Okoliščine povečujejo tveganje opuščanja kmetijske dejavnosti, kar dodatno ogroža ohranjanje obdelanosti kmetijskih zemljišč.

S predlogom zakona se širi možnost financiranja iz naslova odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč na ukrep pomoč zaradi resne motnje v poslovanju, v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo.

Predlagana dopolnitev omogoča prožnejši in odzivnejši mehanizem pomoči države za kmetijski sektor v primeru kriznih okoliščin ali drugih nepredvidenih dogodkov kot so izredna nihanja cen, geopolitične krize, naravne nesreče ali izredne vremenske razmere večjega obsega (suše, poplave, pozebe, toča idr), širjenje nalezljivih bolezni ali škodljivcev. Vzpostavitev prožnejšega in odzivnega mehanizma pomoči države na način, da se lahko zbrana sredstva iz odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč namenijo tudi v ta namen, predstavlja vir za takojšnjo ukrepanje za ublažitev posledic resnih motenj v poslovanju.

Pomoč se nameni v skladu s postopkom, ki ga za ta namen predpisuje zakon, ki ureja kmetijstvo.

Predlagana dopolnitev zakona sledi v njem zastavljenim ciljem, saj pomoč države v času resnih motenj poslovanja prispeva k ohranitvi kmetijske dejavnosti, aktivna kmetijska dejavnost pa ohranja obdelavo kmetijskih zemljišč, krajino in razvoj podeželja. Predlagana dopolnitev omogoča ohranjanje kmetijskih zemljišč na eni strani, na drugi strani pa se bodo lahko še naprej izvajale aktivnosti za dvig produktivnosti kmetijskih zemljišč skozi preostale namene iz naslova sredstev odškodnin zaradi spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč.

K 2. členu:

Člen določa, da zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

Zakon o kmetijskih zemljiščih

(Uradni list RS, št. 71/11 – uradno prečiščeno besedilo, 58/12, 27/16, 27/17 – ZKme-1D, 79/17, 44/22, 78/23 – ZUNPEOVE in 100/25)

3.h člen

Odškodnino zaradi spremembe namembnosti odmeri v upravnem postopku organ, pristojen za izdajo dovoljenj za gradnjo, ki hkrati nadzoruje pobiranje, vplačevanje in evidentiranje obveznih dajatev in drugih javnofinančnih prihodkov v skladu s predpisom, ki ureja podračune ter način plačevanja obveznih dajatev in drugih javnofinančnih prihodkov, po uradni dolžnosti, in sicer po prejemu vloge iz prvega odstavka prejšnjega člena. Za reševanje pritožb v zadevah odmere odškodnine zaradi spremembe namembnosti je na drugi stopnji pristojno ministrstvo, pristojno za graditev.

Odškodnina zaradi spremembe namembnosti je namenski prihodek državnega proračuna Republike Slovenije in se nakazuje na podračun javnofinančnih prihodkov v skladu s predpisom, ki ureja plačevanje in razporejanje obveznih dajatev in drugih javnofinančnih prihodkov. Sredstva, zbrana iz odškodnin zaradi spremembe namembnosti, se namenijo za financiranje:

- priprave in izvedbe ukrepov kmetijske zemljiške politike iz četrtega in šestega odstavka 1.b člena tega zakona;
- del iz 1.ba člena tega zakona;
- izdelave strokovnih podlag s področja kmetijstva iz 3.c člena tega zakona;
- izdelave drugih strokovnih podlag s področja kmetijske zemljiške politike in varstva kmetijskih zemljišč; in
- izvajanja pilotnih projektov agrofotovoltaike iz 3.čč člena tega zakona in raziskovalnih projektov s področja kmetijske zemljiške politike in varstva kmetijskih zemljišč.

Plačilo odškodnine zaradi spremembe namembnosti je eden od pogojev za izdajo dovoljenja za gradnjo v skladu z zakonom, ki ureja gradnjo objektov.

Organ iz prvega odstavka tega člena za namen spremljanja terjatev, obveznosti in vplačil iz naslova odškodnin vzpostavi in vodi evidenco, ki vsebuje naslednje podatke: številko odločbe o odmeri odškodnine zaradi spremembe namembnosti, osebno ime in naslov oziroma firmo in naslov investitorja, parcelno številko in katastrsko občino zemljiške parcele, na katero se odškodnina zaradi spremembe namembnosti nanaša, ter znesek in datum vplačila oziroma vračila.

Če investitor, ki je plačal odškodnino zaradi spremembe namembnosti, ne dobi pravnomočnega dovoljenja za gradnjo oziroma ne začne z gradnjo objekta, za katerega je odškodnina zaradi spremembe namembnosti plačana, ima pravico v enem letu od pravnomočnosti odločbe o zavrnitvi dovoljenja za gradnjo ali pravnomočnosti sklepa o ustavitvi postopka oziroma po izteku veljavnosti dovoljenja za gradnjo zahtevati njeno vračilo.

O vračilu odškodnine zaradi spremembe namembnosti po tem členu in napačno plačanih ali preplačanih odškodninah odloča v upravnem postopku organ iz prvega odstavka tega člena na zahtevo investitorja ali po uradni dolžnosti. Kriticje za vračilo odškodnine zaradi spremembe namembnosti se zagotavlja iz namenskih sredstev državnega proračuna Republike Slovenije.

V. PREDLOG ZA OBRAVNAVO PREDLOGA ZAKONA PO NUJNEM ALI SKRAJŠANEM POSTOPKU

Predlagatelj predlaga, da Državni zbor Republike Slovenije predlog zakona obravnava po skrajšanem postopku, ker gre za manj zahtevne spremembe oziroma dopolnitev zakona. Po predlagani dopolnitvi zakona bo lahko država v primeru kriznih okoliščin ali drugih nepredvidljivih dogodkov učinkoviteje ukrepala in s tem pripomogla k stabilizaciji kmetijskega sektorja.

VI. PRILOGE

Priloge niso priložene.